

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД  
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»  
Факультет права та психології  
Юридична клініка «Правова допомога»**



**МАТЕРІАЛИ  
II ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ФОРУМУ  
«СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ  
НАСИЛЛЮ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ»**

**11 лютого 2021 року**

**Дніпро  
2021**

**УДК 316.6:34+364.632**

**ББК 88.5;67**

**С 69**

*Ухвалено до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу  
«Дніпровський гуманітарний університет»  
(протокол № 9 від 29.04.2021 р.)*

Матеріали II Всеукраїнського форуму «Соціально-психологічні та правові аспекти протидії насиллю в освітніх закладах» (11 лютого 2021 року, Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»): збірник доповідей та тез. Дніпро: ВНПЗ «ДГУ», 2021. 306 с.

*(в авторській редакції)*

Вміщено матеріали II Всеукраїнського форуму, в якому взяли участь вчителі загальноосвітніх шкіл, професорсько-викладацький склад закладів вищої освіти, юристи, психологи, соціологи, вихователі таких міст України, як: Дніпро, Кам'янське, Львів, Тернопіль, Івано-Франківськ, Черкаси, Одеса, Харків, Київ, Полтава, Мелітополь, та інші, представники керівних установ Дніпропетровської області. Тематика статей охоплює актуальні питання щодо протидії насиллю в освітніх закладах.

Матеріали форуму можуть бути використані у практичній діяльності фахівців вказаних напрямів діяльності та у навчальному і виховному процесах закладів освіти.

### **РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ**

**Кириченко Олег Вікторович** – доктор юридичних наук, доцент, ректор Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

**Алфьорова Тетяна Миколаївна** – кандидат юридичних наук, доцент, декан факультету права та психології Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

**Лежнева Тетяна Миколаївна** – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри права Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

**Крашеніннікова Тетяна Валеріївна** – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри прикладної лінгвістики Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

**Корсунська Вікторія Валентинівна** – старший викладач кафедри психології Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет», практичний психолог, член Української спілки психотерапевтів

**Мірошник Андрій Дмитрович** – фахівець з міжнародних зв'язків Відділу організації наукової роботи, міжнародних зв'язків та академічної мобільності

*(Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет»)*

© Автори, 2021

|   |     |
|---|-----|
| <b>Бобокал О. М.</b> Кібербулінг в освітньому середовищі .....  | 184 |
| <b>Грузин В. А.</b> Поточні проблеми та прогнозовані перспективи розвитку рівності (недопущення булінгу) між здобувачами в закладах освіти зі специфічними умовами навчання ..... | 188 |
| <b>Денисенко О. Б.</b> Профілактика протидії проявам насильства в школі (за власним досвідом) .....   | 192 |
| <b>Жеглінська Т. О.</b> Здоров'я дитини як об'єкт адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 173-4 Кодекс України про адміністративні правопорушення .....           | 196 |
| <b>Ірха Ю. Б.</b> Детермінанти насильства за ознакою статі в закладах освіти .....  | 198 |
| <b>Колесник В. А.</b> Домагання як вид насильства за ознакою статі .....  | 203 |
| <b>Лабенська Л. Л.</b> Забезпечення прав дитини в Україні: сучасний стан .....  | 208 |
| <b>Лантух І. С., Бразалук В. П.</b> Світовий досвід боротьби з булінгом та катуванням серед неповнолітніх .....   | 211 |
| <b>Лежнєва Т. М., Черноп'ятов С. В.</b> Деякі проблеми складу булінгу .....   | 214 |
| <b>Лисак С. О.</b> Безоплатна правова допомога як інструмент протидії насиллю в закладах освіти .....   | 219 |
| <b>Недов С. Л.</b> Кіберцькування як один із проявів булінгу .....  | 222 |
| <b>Стрижак Д. І., Богатинський Є. О.</b> Визначення поняття «булінг» та його попередження в закладах освіти .....   | 227 |
| <b>НАПРЯМОК: ВИХОВНИЙ</b>   |     |
| <b>Гладаревська Н. Л.</b> Профілактика булінгу в школі .....  | 231 |
| <b>Лучанінова О. П.</b> Протидія насильству в закладах вищої освіти: сучасні підходи й виховна рефлексія .....  | 236 |
| <b>Очеретько Н. А.</b> Профілактика правопорушень серед неповнолітніх .....   | 240 |
| <b>Сергієнко Н. П.</b> Bullying: Reasons, Prevention, Protection .....  | 244 |
| <b>Таран І. І.</b> Поведінка «захисту» учасників шкільного булінгу .....  | 247 |
| <b>Троценко А. М.</b> Проблема булінгу серед дітей у сучасному освітньому просторі.....   | 249 |
| <b>НАПРЯМОК: ҐЕНДЕРНИЙ</b>  |     |
| <b>Антіфєєва Х. О.</b> Роль ґендерної педагогіки на формування мистецтва жити у здобувачів освіти в полі освітнього простору .....  | 255 |
| <b>Гарець Н. О.</b> Ґендерні стереотипи студентської молоді як фактор ґендерно-обумовленого насилля .....   | 258 |
| <b>Масалова Ю. В.</b> Розвиток емпатії дітей як чинник запобігання булінгу в освітніх закладах .....  | 262 |
| <b>Мошенська Н. В.</b> Ґендерне конструювання як соціальний аспект протидії насильству в закладі освіти .....   | 267 |
| <b>НАПРЯМОК: ІНКЛЮЗІЯ</b>   |     |
| <b>Братішко Н. В.</b> Навчання без страху. Реалізація права на освіту дітей з особливими освітніми потребами .....  | 271 |
| <b>Замостна О. Г.</b> Явище булінгу в інклюзивному освітньому середовищі .....  | 275 |

URL: <https://www.ukrinform.com/rubric-presshall/2834985-vprovadzenna-gendernih-politik-v-ukrainskih-visih-navcalnih-zakladah.html> (дата звернення: 01.02.2021).

**Лабенська Лілія Леонідівна,**  
*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права  
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»*

## **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН**

Сучасний масив нормативно-правових актів, які регламентують можливість реалізації механізму забезпечення, охорони та захисту прав дитини є досить численним. Усі елементи цього механізму, в цілому, відповідають обов'язковим вимогам та стандартам, які передбачені міжнародними нормативно-правовими актами. Разом із тим, активна динаміка розвитку суспільних відносин, процеси глобалізації, просування прогресу, емансипація й інші чинники, суттєво впливають на всі сфери життя людини. Логічно, що виникає гостра потреба реформування окремих положень законодавства, яке регламентує перелік та порядок реалізації прав дитини.

Різноманітні складові інституту прав дитини стали предметом дослідження світових й вітчизняних фахівців, а саме: В. Абрамовим, Ю. Бузова, Н. Крестовської, О. Львової, Н. Оніщенко та ін.

Забезпечення прав людини є найважливішою функцією держави та її обов'язком. Як зазначає В. Веселуха, «дитина – це маленька людина, що має певні потреби, але не має достатніх сил, розуму й досвіду, щоб захистити себе». Саме тому, досконале нормативне забезпечення прав дитини є важливим питанням в діяльності держави у сфері прав людини. Якщо доросла особа має можливості впливати на стан нормативного закріплення та практичної реалізації певної групи прав людини, то у дитини такі можливості відсутні, тому на міжнародному рівні досить значну увагу приділяють цьому питанню.

Історично першим міжнародним документом, в якому ставилася проблема прав малолітньої людини, була Женевська декларація 1923 р. Уперше в історії людства було сформульовано право дитини на допомогу, виховання, захист, тобто в тих сферах життя, де раніше йшлося тільки про філантропію. Декларація спрямована на створення умов, що забезпечують нормальний фізичний і

психічний розвиток дитини. Однак цей документ мав лише декларативний характер, і тому реальний правовий захист був можливий через створення норм національного права на основі прийняття державами міжнародних договорів, а саме: Загальна декларація прав людини, прийнята резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року № 217 А (III), в якій були зафіксовані основи захисту прав дітей. Зокрема, ч. 2 ст. 25 Загальної декларації прав людини проголошує, що: «Материнство і дитинство дають право на особливе піклування і допомогу. Всі діти, народжені у шлюбі або поза шлюбом, повинні користуватися однаковим соціальним захистом». Свій розвиток ця Декларація отримала в Пактах Прав Людини. У цих актах гарантовані рівні права всім дітям і забезпечення їх основних соціальних потреб [3].

20 листопада 1959 р. Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй прийняла Декларацію прав дитини, що регулює положення дитини в сучасному суспільстві. Головна ідея цього акта «Добро – дітям», яких людство повинно забезпечити всім найкращим. Декларація складається з 10 принципів, що забезпечують права дітей [4].

Конвенція ООН про права дитини прийнята та відкрита для підписання, ратифікації та приєднання резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї ООН 20 листопада 1989 року, яка 27 лютого 1991 р. була ратифікована нашою державою. Основні положення Конвенції знайшли відображення у Законі України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 р., який визначає охорону дитинства в Україні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет і з метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та всебічний розвиток, встановлює основні засади державної політики у цій сфері. [5].

У силу вище перелічених чинників залишається досить актуальною проблема прав дитини й для нашої держави. В деяких питаннях наше законодавство, навіть, вимагає суттєвого реформування. Вирішення проблемних питань саме в цій галузі суспільного життя вимагає виваженого та відповідального відношення з боку як державних інституцій, так й елементів

громадянського суспільства. Тільки в цьому випадку можна досягти позитивних змін у сфері прав дитини.

У переліку жертв злочинів, діти є тими, хто майже не має можливості захисту своїх прав, недоторканності, і, безсумнівно, володіють підвищеною віктимністю.

Одним із найяскравіших викликів сьогодення, який вплинув на необхідність створення нових норм або реформування існуючих, стали приклади насилля в закладах освіти. Явище, яке знайшло своє визначення та закріплення в чинному законодавстві як «булінг» з відповідною адміністративно-правовою та кримінально-правовою відповідальністю.

Говорячи про необхідність розширення як самих прав дитини, так і засобів їх належного забезпечення, охорони та захисту, потрібно чітко усвідомлювати, що дана сфера відносин найтіснішим чином пов'язана з такими важливими та дотичними до неї сферами державного управління в цілому, як, наприклад, державна демографічна політика, державна політика щодо сім'ї, державна молодіжна політика, державна політика у сфері освіти, державна політика у сфері суспільної моралі тощо. Іншими словами, необхідно чітко бачити всі інші сфери нормативно-правового регулювання, які так чи інакше пов'язані з правами дитини [2, с.14].

На сьогодні в нашій державі вироблено нормативну базу та створено рід інституцій (державних та недержавних), які забезпечують вимоги міжнародного законодавства у сфері прав дитини, але цього зовсім недостатньо. Залишаються невирішеними проблемні питання в діяльності органів, відповідальних за реалізацію прав дитини. Неузгодженість нормативно-правової бази, конфлікт інтересів певних державних органів – все це негативно впливає на загальний стан прав дитини в нашій державі.

Проблема розвитку державних механізмів захисту прав дитини в Україні потребує найглибшого і всебічного аналізу, а діяльність окремих державних органів і служб у справах дітей та спеціальних установ для дітей – всебічної наукової підтримки, науково обґрунтованої системи оцінки їх діяльності та потужного методичного забезпечення.

### **Список використаних джерел:**

1. Веселуха В. Соціальний і правовий статус неповнолітніх і його вплив на віктимну поведінку. Право України. 1999. № 7. С. 94.
2. Войцеховська Ю. А. Права дитини в контексті прав людини. Правовий статус особи: стан, проблеми, перспективи: сб. стат. / за ред. М. Головка, Я. Морзе, П. Біленчука. К.: АПСВ, 1998. Ч. 2. С. 28.
3. Загальна декларація прав людини URL: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995\\_015](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015).
4. Конвенція ООН про права дитини видана за підтримки Представництва ЮНІСЕФ в Україні. Київ, 2006. 32 с
5. Конвенция о правах ребенка (принята Генеральной Ассамблеей ООН 20 ноября 1989 г.). Сборник международных стандартов и норм ООН в области правосудия в отношении несовершеннолетних. Москва: Юнисеф, 1998. С. 23–50.

**Лантух Ірина Сергіївна,**

*викладач кафедри теорії та історії держави і права  
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

**Бразалук Вадим Павлович,**

*курсант навчальної групи ДР-942  
факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування  
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

## **СВІТОВИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З БУЛІНГОМ ТА КАТУВАННЯМ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ**

На сьогодні явище булінгу є досить розповсюдженим у всіх країнах світу. Під словом *булінг* розуміється агресивна, ворожа поведінка однієї особи щодо іншої, основною метою якої є завдати істотну моральну, психічну або фізичну шкоду іншій людині, в будь-який спосіб принизити її, утвердивши, таким чином, свою владу. Це явище знаходить прояви в абсолютно різних вікових колективах, але слід наголосити на тому, що така поведінка бере свій початок у значно молодшому, зокрема підлітковому віці, коли в ролі основного чинника гендерної соціалізації особистості виступає школа.

Булінг знаходить свої прояви в поведінці як серед юнаків, так і серед дівчат, хоча все ж таки частіше така поведінка має місце саме серед хлопців. Проблема насильства серед представників підліткової вікової категорії свідчить про гостру потребу детального вивчення та розробки різноманітних превентивних та профілактичних програм, спрямованих на вирішення та розв'язання цієї проблеми, оскільки, з одного боку, діти є незахищеною, уразливою та значною